

مبارزه با پولشویی: مبانی

معصومه امیری ✍️

بخش اول: مقدمه‌ای بر مبارزه با پولشویی برای حسابداران حرفه‌ای

پولشویی چیست؟

پولشویی^۱ فرایندی است که پول کثیف را تبدیل به سرمایه‌ای می‌کند که قانونی به نظر می‌رسد و بنابراین، گویی که از منابع قانونی تامین شده باشد، می‌تواند خرج شود. پولشویی به عایدیهایی جرم مشروعیت می‌بخشد و به مافیای مواد مخدر، قاچاقچیهایی انسان و دیگر مجرمان اجازه می‌دهد عملیات خود را گسترش داده و از آن سود ببرند. برآورد شده است که مقیاس سالانه احتمالی پولشویی ممکن است از ۱ تریلیون دلار امریکا در سراسر جهان فراتر باشد.^۲

ریسک پولشویی چیست؟

پولشویی برای حسابداران حرفه‌ای سه ریسک اصلی به همراه می‌آورد. حسابداران ممکن است:

- برای پولشویی مورد استفاده قرار بگیرند (برای مثال، با نگهداری عایدیهایی مجرمانه در یک حساب بانکی یا ایفاکردن نقش در ترتیباتی که مالکیت ذینفع عایدیهایی مجرمانه را به‌طور گمراه‌کننده تغییر می‌دهد)،
- برای تسهیل پولشویی به‌وسیله شخص دیگر مورد استفاده قرار بگیرند (برای مثال، با ایجاد وسیله شرکتی^۳ که برای پولشویی مورد استفاده قرار می‌گیرد، یا با معرفی پولشو^۴ به یک مشاور حرفه‌ای دیگر)،
- از آسیب قانونی، انتظام‌بخشی یا اعتباری ناشی از پولشویی متضرر شوند؛ زیرا یک صاحبکار (یا یکی یا بیشتر از وابستگان او) درگیر پولشویی است و در افشاکاری و گزارش جرم قصور کرده است.

چرا حسابداران حرفه‌ای باید به این موضوع اهمیت بدهند؟

مبارزه علیه پولشویی تنها یک اقدام برای رعایت قوانین نیست. جرم اقتصادی از جمله پولشویی، بر شهروندان بیشتری، بیش از هر تهدید امنیتی دیگر، اثر می‌گذارد. پولشویی به بخش گسترده‌تری از جامعه آسیب می‌زند، از سرمایه‌گذاریهایی نامشروع در داراییهائی با ارزش کلان گرفته، تا خشونت مربوط به مواد مخدر در محله‌های محروم، یا آسیبهائی ناشی از قاچاق انسان و برده‌داری جدید. مجرمان مسئول، برخی از آسیب‌پذیرترین اقشار جامعه را به‌کار گرفته و موادمخدر غیرقانونی و خشونت را به خیابانهائی ما می‌آورند، که به بافت جامعه زیان می‌رساند. به‌عنوان یک حرفه در جهت منافع عمومی، ما باید نقش خود در حفظ امنیت را ایفا کنیم. حسابداران حرفه‌ای به‌عنوان نگهبانان دروازه سامانه مالی، در خط مقدم دفاع برای پیشگیری از راه‌یافتن چنین سرمایه‌های غیرقانونی به اقتصاد هستند.

این رهنمود چیست؟

این مجموعه در نظر دارد به حسابداران حرفه‌ای کمک کند تا درک خود از چگونگی کارکرد پولشویی، ریسکهایی که با آنها روبه‌رو می‌شوند را افزایش دهند و آن‌چه می‌توانند برای کاهش این ریسکها انجام داده و به منافع عمومی کمک سازنده‌ای ارائه کنند. این رهنمود قرار است در دسترس بوده و استفاده از آن آسان باشد. در نتیجه، نمی‌تواند هر موضوع یا الزام محلی را پوشش بدهد. در عوض، به موضوعهائی مهم برای حسابداران حرفه‌ای می‌پردازد.

مفاهیم مهم ضد پولشویی برای حسابداران حرفه‌ای

راستی‌آزمایی مشتری یا صاحبکار

هدف از راستی‌آزمایی صاحبکار^۸ (CDD)، شناخت و درک هویت صاحبکار و فعالیتهای کسب‌وکار و استفاده از این دانش و درک برای ارزیابی ریسک درگیربودن احتمالی صاحبکار در پولشویی، یا تمایل به استفاده از حسابدار برای کمک به وی در این فعالیت است.

شخص مشهور سیاسی

شخص با وجهه سیاسی^۹ (PEP) شخصی است که از نظر کارهای عمومی چشمگیر مورد اعتماد است؛ مانند یک سیاستمدار یا رهبر یک سازمان متعلق به دولت. ممکن است با توجه به ریسک رشوه‌خواری و فساد، راستی‌آزمایی افزوده برای اشخاص مشهور سیاسی و اعضای خانواده آنها، لازم باشد.

پایش مستمر

افزون بر انجام راستی‌آزمایی صاحبکار برای صاحبکاران جدید، مهم است که این بررسیها برای صاحبکاران کنونی روزآمد شود؛ به‌ویژه وقتی مالکیت صاحبکار یا فعالیت آنها تغییر می‌کند. این کار در بسیاری از حوزه‌های گزارشگری، یک الزام انتظام‌بخشی است.

گزارشگری فعالیت مشکوک

در بعضی از کشورها، تعهد قانونی برای حسابداران حرفه‌ای وجود دارد که موارد مشکوک به پولشویی را به بخش مالی اداره آگاهی گزارش کنند. اینها به‌طور معمول گزارشهای فعالیت مشکوک نامیده می‌شوند. آیین اصول اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران حرفه‌ای درباره پولشویی چه می‌گوید؟

اصل رفتار حرفه‌ای حسابداران حرفه‌ای را ملزم می‌کند که قوانین و مقررات مربوط را رعایت کنند. مقررات رعایت‌نشدن قوانین و مقررات (NOCLAR) در آیین هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران (IESBA) یک تعهد اخلاقی برای حسابداران حرفه‌ای ایجاد می‌کند مبنی بر این که اگر از رعایت‌نشدن قوانین و مقررات یا موارد مشکوک به رعایت‌نشدن قوانین و مقررات آگاه شدند؛ از جمله در ارتباط با پولشویی باید افشاجاری کنند.

برای اطلاعات بیشتر، برگ اطلاعات هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران در زمینه رعایت‌نشدن قوانین و مقررات و همچنین بخشهای ۸ و ۹ از جستجو در آیین اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران حرفه‌ای که مجموعه‌ای است که برای ارتقای درک و آگاهی به‌وسیله فدراسیون بین‌المللی حسابداران و هیئت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران حرفه‌ای منتشر شده را مطالعه کنید.

پشتیبانی افزوده

برای رهنمود عمومی ضد پولشویی، رهنمود کارگروه اقدام مالی (FATF) با عنوان «رهنمودی برای رویکرد مبتنی بر ریسک برای حرفه حسابداری»^{۱۰} را مطالعه کنید. برای موضوعهای مربوط به اصول اخلاقی، آیین بین‌المللی اخلاق حرفه‌ای برای حسابداران را مطالعه کنید. برای اطلاعات محلی تفصیلی، از جمله الزامهای انتظام‌بخشی کاربردی، با سازمان حسابداری حرفه‌ای متبوع خود تماس بگیرید.

پانوشتها:

- 1- Money Laundering
- 2- United Nations Office on Drugs and Crime
- 3- Corporate Vehicle
- 4- Money Launderer
- 5- Placement
- 6- Layering
- 7- Integration
- 8- Client Due Diligence
- 9- Politically Exposed Person
- 10- FATF: Guidance for a Risk-Based Approach for the Accountancy Profession

منبع:

IFAC and ICAEW, Anti-Money Laundering: The Basics, 2020

پولشویی چگونه کار می‌کند؟

پولشویی با گرفتن عایدیهایی فعالیت غیرقانونی و قطع ارتباط آن با جرم مربوط، از طریق جاسازی^۵، لاپوشی^۶ و گنجاندن^۷ درون سامانه مالی قانونی انجام می‌شود.

جاسازی

پولشو سودهای غیرقانونی را در سامانه مالی معرفی می‌کند. این کار ممکن است با شکستن مقادیر کلان وجه نقد به مقادیر کوچکتر و با جلب توجه کمتر انجام شود، که سپس به‌طور مستقیم به یک حساب بانکی سپرده می‌شوند، یا با خرید مجموعه‌ای از ابزار مالی (چک، حواله پول، سایر) جمع‌آوری و در حسابهایی در مکان دیگر سپرده‌گذاری می‌شوند. روشهای ممکن، شامل موارد زیر است:

- تغییر ارز و واحد پول،
- انتقال وجه نقد، و
- سپرده‌های نقدی.

لاپوشی

پولشو درگیر مجموعه‌ای از تبدیلهای یا جابه‌جاییها در سرمایه‌ها می‌شود، تا آنها را از منابع خود دور کند. سرمایه‌ها ممکن است از طریق خرید و فروشهای ابزار سرمایه‌گذاری، هدایت شوند، یا پولشو شاید تنها سرمایه‌ها را از طریق مجموعه‌ای از حسابها در بانکهای مختلف در سراسر جهان، ارسال کند. این استفاده از حسابهای پراکنده برای پولشویی، به‌ویژه در آن حوزه‌هایی از گزارشگری رایج است که در بازرسیهایی ضد پولشویی همکاری نمی‌کنند. در بعضی نمونه‌ها، پولشو ممکن است انتقالها را به‌عنوان پرداخت برای کالاها یا خدمات جا بزند؛ بنابراین به آنها نمود قانونی می‌بخشد. روشهای ممکن از جمله موارد زیر است:

- حواله انتقال پول،
- دستور برداشت وجه نقد، و
- تفکیک و ادغام حسابها.

گنجاندن

سرمایه‌های غیرقانونی دوباره وارد اقتصاد قانونی می‌شوند. سرمایه‌ها ممکن است در املاک، کالاهای لوکس یا کسب‌وکارها سرمایه‌گذاری شوند. روشهای ممکن از جمله موارد زیر است:

- وام / فروش / قرارداد ساختگی،
- جابه‌جایی مالکیت دارایی، و
- استفاده از مبادله‌های شخص ثالث.